

Näringsutskottets betänkande 2025/26:NU27

Ändamålsenliga säkerhets- och strålskydds krav för utvinning och bearbetning av kärnämnen

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i lagen om kärnteknisk verksamhet, lagen om finansiering av kärntekniska restprodukter och lagen om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor. Förslagen innebär att utvinning och bearbetning av kärnämnen på en övergripande nivå kommer att behandlas på samma sätt som andra metaller och mineral inom ramen för den samlade tillståndsprocessen.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 15 juli 2026.

Utskottet anser vidare att riksdagen bör avslå samtliga motionsyrkanden.

I betänkandet finns tio reservationer (S, V, C, MP) och två särskilda yttranden (V, C, MP).

I en reservation (S, V, C, MP) föreslås ett tillkännagivande om att säkerställa det kommunala inflytandet när det gäller utvinning av uran. I en annan reservation (S, V, C, MP) föreslås ett tillkännagivande om det kommunala inflytandet när det gäller brytning i alunskiffer.

Behandlade förslag

Proposition 2025/26:168 Ändamålsenliga säkerhets- och strålskydds krav för utvinning och bearbetning av kärnämnen.

Nio yrkanden i följd motioner.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Utskottets överväganden.....	6
Säkerhets- och strålskyddskrav för utvinning och bearbetning av kärnämnen	6
Utskottets ställningstagande.....	8
Vissa övriga frågor som rör aluskiffer och utvinning av uran	9
Utskottets ställningstagande.....	12
Reservationer	14
1. Regeringens lagförslag, punkt 1 (V, C, MP)	14
2. Regeringens lagförslag, punkt 1 – motiveringen (S)	14
3. Kommunalt inflytande när det gäller utvinning av kärnämnen, punkt 2 (S, V, C, MP).....	15
4. Kostnader för räddningstjänst, punkt 3 (S).....	16
5. Förbud mot utvinning av uran, punkt 4 (V, MP)	17
6. Förbud mot utvinning av uran, punkt 4 – motiveringen (S)	17
7. Förbud mot utvinning av uran, punkt 4 – motiveringen (C).....	18
8. Förbud mot brytning i aluskiffer, punkt 5 (V, C, MP).....	18
9. Förbud mot brytning i aluskiffer, punkt 5 – motiveringen (S).....	19
10. Kommunalt inflytande när det gäller brytning i aluskiffer, punkt 6 (S, V, C, MP).....	20
Särskilda yttranden	21
1. Kommunalt inflytande när det gäller utvinning av kärnämnen, punkt 2 (V, C, MP).....	21
2. Kommunalt inflytande när det gäller brytning i aluskiffer, punkt 6 (V, C, MP).....	21
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	22
Propositionen	22
Följdmotionerna	22
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	24

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Säkerhets- och strålskyddskrav för utvinning och bearbetning av kärnämnen

1. Regeringens lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till

- 1) lag om ändring i lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet,
- 2) lag om ändring i lagen (2006:647) om finansiering av kärntekniska restprodukter,
- 3) till lag om ändring i lagen (2010:950) om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2025/26:168 punkterna 1–3 och avslår motionerna

2025/26:3959 av Birger Lahti m.fl. (V) och

2025/26:3982 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 1.

Reservation 1 (V, C, MP)

Reservation 2 (S) – motiveringen

2. Kommunalt inflytande när det gäller utvinning av kärnämnen

Riksdagen avslår motion

2025/26:3973 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 1.

Reservation 3 (S, V, C, MP)

3. Kostnader för räddningstjänst

Riksdagen avslår motion

2025/26:3973 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 3.

Reservation 4 (S)

Vissa övriga frågor som rör alunskiffer och utvinning av uran

4. Förbud mot utvinning av uran

Riksdagen avslår motion

2025/26:3982 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 2.

Reservation 5 (V, MP)

Reservation 6 (S) – motiveringen

Reservation 7 (C) – motiveringen

5. Förbud mot brytning i alunskiffer

Riksdagen avslår motion

2025/26:3982 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 3.

Reservation 8 (V, C, MP)

Reservation 9 (S) – motiveringen

6. Kommunalt inflytande när det gäller brytning i alunskiffer

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:3973 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 2 och

2025/26:3982 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 4 och 5.

Reservation 10 (S, V, C, MP)

Stockholm den 4 juni 2026

På näringsutskottets vägnar

Tobias Andersson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tobias Andersson (SD), Anders Ådahl (C), Fredrik Olovsson (S), Jesper Skalberg Karlsson (M), Monica Haider (S), Mattias Jonsson (S), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Eric Palmqvist (SD), Isak From (S), Kjell Jansson (M), Birger Lahti (V), Louise Eklund (L), Angelica Lundberg (SD), Daniel Vencu Öhrlund Castro (S), Lili André (KD) och Linus Lakso (MP).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2025/26:168 Ändamålsenliga säkerhets- och strålskyddskrav för utvinning och bearbetning av kärnämnen och nio yrkanden i följdmotioner. Regeringens och motionärernas förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag återges i bilaga 2.

I propositionen finns en redogörelse för ärendet och dess beredning fram till regeringens beslut om propositionen.

Utskottets överväganden

Säkerhets- och strålskyddskrav för utvinning och bearbetning av kärnämnen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag och avslår motionerna. Förslagen innebär att utvinning och bearbetning av kärnämnen på en övergripande nivå kommer att behandlas på samma sätt som andra metaller och mineral inom ramen för den samlade tillståndsprocessen.

Riksdagen avslår även motionsyrkanden om såväl det kommunala inflytandet när det gäller utvinning av uran som kostnader för räddningstjänst.

Jämför reservation 1 (V, C, MP), motivreservation 2 (S), reservation 3 (S, V, C, MP) och 4 (S) samt särskilt yttrande 1 (V, C, MP).

Propositionen

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ändringar i lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet som innebär att en anläggning för utvinning av kärnämnen eller förbearbetning för koncentration av utvunna kärnämnen inte längre ska klassificeras som kärnteknisk anläggning. Utvinning och bearbetning för efterföljande koncentration av kärnämnen ska i stället utgöra kärnteknisk verksamhet. Ändringarna görs i syfte att skapa en ändamålsenlig reglering för utvinning och bearbetning av kärnämnen, där strålskydds- och säkerhetskrav är anpassade efter verksamhetens risker. Förslagen innebär att utvinning och bearbetning av uran på en övergripande nivå kommer att behandlas på samma sätt som andra metaller och mineral inom ramen för den samlade tillståndsprocessen. Det får bl.a. till följd att regeringens tillåtlighetsprövning enligt miljöbalken inte längre kommer att omfatta anläggningar för utvinning och bearbetning av kärnämnen. Det innebär samtidigt att kommunfullmäktiges tillstyrkande inte längre kommer att krävas för att sådan verksamhet ska kunna tillåtas.

Regeringen föreslår också följdändringar i lagen (2010:950) om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor som innebär att lagen inte ska gälla för radiologiska olyckor som kan inträffa i samband med utvinning av kärnämnen med efterföljande bearbetning för koncentration av utvunnet ämne. Vidare föreslås att lagen (2006:647) om finansiering av kärntekniska restprodukter ändras så att utvinningsavfall från en kärnteknisk verksamhet som avser utvinning och bearbetning av kärnämnen inte är en restprodukt.

Regeringen beslutade den 5 februari 2026 att begära Lagrådets yttrande över lagförslagen som finns i propositionens bilaga 4. Lagrådet hade inga synpunkter på regeringens förslag.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 15 juli 2026.

Kostnader för räddningstjänst

I propositionen redogörs för att det idag är länsstyrelsen som ansvarar för räddningstjänst vid utsläpp och sanering av radioaktiva ämnen från en kärnteknisk anläggning och att den räddningstjänst som inte faller inom statens ansvarsområde är ett kommunalt ansvar. Som nämnts innebär förslagen i propositionen att utvinning och bearbetning av kärnämnen inte längre ska betraktas som kärnteknisk anläggning utan som kärnteknisk verksamhet. Detta får till följd att länsstyrelsen inte längre kommer att ansvara för räddningstjänst vid utsläpp och sanering från verksamheter för utvinning och bearbetning av kärnämne. Ansvaret kommer i stället att ligga på kommunen. Länsstyrelsen kommer däremot även fortsättningsvis att ansvara för räddningstjänst vid kärntekniska anläggningar för isotopanrikning.

I propositionen framhålls vidare att uppgiften att tillhandahålla räddningstjänst inte är ny för kommunerna och att det även vid andra typer av gruvdrift kan finnas miljöer med joniserande strålning. Beroende på var uranutvinningsverksamhet etableras kan personalen vid berörda kommunala räddningstjänster behöva viss kompletterande utbildning om räddningsinsatser i miljöer med joniserande strålning och viss mätutrustning behöva anskaffas.

Sammantaget gör regeringen bedömningen att arbetet bör kunna ske inom ramen för befintliga uppgifter och att förslagen inte har någon eller endast marginell påverkan på kommuners kostnader.

Motionerna

Regeringens lagförslag

I kommittémotion 2025/26:3959 av Birger Lahti m.fl. (V) föreslås att riksdagen avslår propositionen. Motionärerna anför att förslaget, som är en del i ett större paket för att möjliggöra utbyggnaden av kärnkraft i Sverige, är ett steg i fel riktning för svensk energipolitik.

Även i kommittémotion 2025/26:3982 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 1 föreslås att riksdagen avslår propositionen. I motionen anføres bl.a. att regeringens förslag underminerar det kommunala självstyret och riskerar att leda till konflikter om markanvändning.

Kommunalt inflytande när det gäller utvinning av kärnämnen

I kommittémotion 2025/26:3973 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att säkerställa det kommunala inflytandet och behålla det kommunala vetot mot utvinning av uran.

Kostnader för räddningstjänst

I kommittémotion 2025/26:3973 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag som garanterar kommunerna full kostnadstäckning för räddningstjänstens ökade kostnader med anledning av regeringens lagförslag.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- Regeringens lagförslag
- Kommunalt inflytande när det gäller utvinning av kärnämnen
- Kostnader för räddningstjänst.

Regeringens lagförslag

Utskottet välkomnar propositionen och anser att riksdagen bör anta regeringens lagförslag av de skäl som anförs i propositionen.

Därmed tillstyrks propositionen och motionsyrkandena avstyrks.

Kommunalt inflytande när det gäller utvinning av kärnämnen

I en motion begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett nytt förslag som säkerställer det kommunala inflytandet vid utvinning av uran, genom att det kommunala vetot behålls. Som framgår av det föregående har utskottet ställt sig bakom regeringens proposition och hänvisat till de skäl som anförs i den.

Mot bakgrund av det aktuella motionsyrkandet vill utskottet förtydliga att syftet med regeringens förslag är att prövningsprocessen för verksamheter som avser såväl utvinning som bearbetning av kärnämnen i större utsträckning ska likna prövningsprocessen för annan gruvverksamhet. Detta innebär att processen för att inleda sådan verksamhet blir mer transparent och effektiv, vilket möjliggör etablering av dessa verksamheter. Utskottet instämmer vidare i regeringens bedömning att denna anpassning av regelverket innebär att det blir mer logiskt och förutsebart.

Sammantaget skapas därigenom bättre förutsättningar för verksamheter av strategisk betydelse för landets energiförsörjning, liksom för att Sverige ska kunna bidra till såväl en högre självförsörjningsgrad av kritiska metaller och mineral inom EU som den gröna omställningen.

Motionsyrkandet avstyrks därmed.

Kostnader för räddningstjänst

I en motion föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag som garanterar kommunerna full kostnadstäckning när ansvaret för räddningstjänst övergår från länsstyrelsen till kommunen.

Som framgår av tidigare ställningstaganden i detta betänkande finns det inom utskottet olika uppfattningar om huruvida riksdagen bör anta regeringens proposition. Oavsett inställning till propositionen och de bakomliggande skälen anser utskottet att det inte finns anledning för riksdagen att uppmana regeringen att ta fram ett nytt, omarbetat förslag i enlighet med motionärernas förslag.

Motionsyrkandet avstyrks därmed.

Vissa övriga frågor som rör alunskiffer och utvinning av uran

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om dels förbud mot utvinning av uran, dels förbud mot brytning i alunskiffer, dels kommunalt inflytande när det gäller brytning i alunskiffer. Utskottet hänvisar till den förda politiken, gällande rätt och pågående arbete.

Jämför reservation 5 (V, MP), motivreservation 6 (S) och 7 (C), reservation 8 (V, C, MP), motivreservation 9 (S), reservation 10 (S, V, C, MP) och särskilt yttrande 2 (V, C, MP).

Motionerna

Förbud mot utvinning av uran

I kommittémotion 2025/26:3982 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att återinföra förbudet mot all brytning av uran.

Förbud mot brytning i alunskiffer

I kommittémotion 2025/26:3982 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att införa ett nationellt förbud mot brytning i alunskiffer. Motionärerna framhåller bl.a. att brytning i alunskiffer innebär stora risker för naturen, ekosystemen och den biologiska mångfalden.

Kommunalt inflytande när det gäller brytning i alunskiffer

I kommittémotion 2025/26:3973 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen snarast och samlat bör återkomma till riksdagen med förslag om kommunalt inflytande när det gäller brytning i alunskiffer.

I kommittémotion 2025/26:3982 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om att ett kommunalt veto mot brytning i alunskiffer bör införas och i yrkande 5 att regeringen omgående ska återkomma till riksdagen med en tidsplan för när ett sådant veto kommer att införas.

Bakgrund och pågående arbete

Förbudet mot utvinning av uran har tagits bort

Riksdagen behandlade hösten 2025 regeringens proposition Förbudet mot utvinning av uran tas bort (prop. 2024/25:203, bet. 2025/26:NU7, rskr. 2025/26:40). I propositionen föreslog regeringen lagändringar som bl.a. syftade till att göra det möjligt att dels utvinna uran i Sverige, dels söka och under vissa förutsättningar få undersökningstillstånd och bearbetningskoncession för uran. Utskottet ställde sig bakom regeringens förslag till lagändringar och konstaterade att Sverige har behov av uran och att det finns stora tillgångar av uran i berggrunden. Vidare noterade utskottet att det tidigare inte har bedömts vara ekonomiskt lönsamt att bryta uran i Sverige, men mot bakgrund av en ökad efterfrågan i omvärlden har intresset för utvinning ökat.

Utskottet ställde sig därför bakom regeringens förslag i propositionen om att ta bort miljöbalkens förbud mot att ge tillstånd till gruvdrift eller gruvanläggning som avser uranhaltigt material samt till att uran ska vara en koncessionsmineral enligt minerallagen. Lagändringarna innebär att det är möjligt att utvinna uran i Sverige och att bevilja undersökningstillstånd och bearbetningskoncession för uran. Utskottet konstaterade också att förslaget kommer att möjliggöra fullständiga undersökningar av berggrunden och ett effektivt utnyttjande av de metaller och mineral som finns.

Utskottet ställde sig även bakom den ändring i miljöbalken som innebär att regeringens obligatoriska tillåtlighetsprövning begränsas för verksamheter där små mängder uran hanteras samt att prövningen av sådana verksamheter inte längre kommer att omfattas av det kommunala vetot.

I utskottets betänkande fanns sex reservationer (S, V, C, MP). I en reservation (S, V, C, MP) föreslogs att riksdagen skulle avslå regeringens förslag och i en reservation (S, V, C, MP) föreslogs ett tillkännagivande om det kommunala vetot.

Riksdagen följde näringsutskottets förslag och de nya bestämmelserna trädde i kraft den 1 januari 2026.

Förbud mot utvinning av kol, olja och naturgas och begränsningar av utvinning ur alunskiffer

Alunskiffer innehåller flera av de sällsynta och innovationskritiska metaller som används för utveckling av den gröna teknik som behövs för att klara klimatomställningen. De svenska uranfyndigheterna finns i alunskifferar och i urberget. Uranrik alunskiffer förekommer i Skåne, Västergötland, Östergötland, Öland och Närke samt längs den svenska fjällkedjan.

Våren 2022 antog riksdagen regeringens förslag till lagändringar i propositionen Förbud mot utvinning av kol, olja, naturgas och skärpta regler för utvinning i alunskiffer (prop. 2021/22:150, bet. 2021/22:NU23, rskr. 2021/22:329). Förslaget avsåg ändringar i miljöbalken och minerallagen och innebar att ett förbud infördes mot utvinning av stenkol, brunkol, råolja, skifferolja och naturgas.

I samma ärende beslutade riksdagen även att införa ett lämplighetskrav i minerallagen för den som ansöker om bearbetningskoncession för utvinning av koncessionsmineral i alunskiffer. I propositionen påpekade regeringen att utvinning ur alunskiffer är förenad med betydande miljörisiker. Regeringen ansåg därför att lämplighetsbedömningen, utöver sökandens förmåga och avsikt att bearbeta fyndigheten på det sätt som framgår av malmbevisningen, även bör omfatta en bedömning av sökandens lämplighet i övrigt att bearbeta fyndigheten. Enligt 4 kap. 2 § minerallagen får koncession för bearbetning av koncessionsmineral i alunskiffer efter lagändringarnas ikraftträdande endast beviljas den som visar att den är lämplig att bedriva sådan bearbetning.

Lagändringarna trädde i kraft den 1 juli 2022.

Regeringen om kommunalt veto mot brytning i alunskiffer

I debattartikeln Stärkt självförsörjning genom säker brytning av uran, som publicerades den 5 februari 2026 i Dagens Industri och på regeringens webbplats, framhöll energi- och näringsminister Ebba Busch, klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari och minister för civilt försvar Carl-Oskar Bohlin bl.a. att brytning av mineral i alunskiffer är komplex och oprövad och kan medföra större miljörisiker än många andra typer av gruvdrift. Trots detta har det aldrig funnits ett generellt förbud eller ett kommunalt veto mot brytning i alunskiffer.

Ministrarna framförde vidare att den förra regeringen utredde frågan men drog slutsatsen att ett förbud inte var nödvändigt, inte minst eftersom det finns en strikt miljötillståndsprövning. I stället infördes ett särskilt lämplighetskrav för alunskifferbrytning i minerallagen, som fortfarande gäller. Lämplighetskravet innebär att aktörer behöver ha högre miljöteknisk kompetens och större ekonomiska resurser än vid gruvdrift i andra bergarter.

Enligt artikeln är lokal förankring dock avgörande för att Sverige ska kunna förbli en stark gruvnation. Människor har rätt att kräva tydliga svar på hur deras vatten, mark och lokala miljö kommer att påverkas. Ministrarna anförde att de mot denna bakgrund vill ge lokalsamhällen större möjligheter att själva få avgöra hur deras närmiljö påverkas. De framhöll därför att regeringen vill snabbutreda frågan om ett kommunalt veto specifikt mot brytning i alunskiffer, oavsett vilka ämnen som ska utvinnas.

Ett sådant veto skulle enligt ministrarna innebära att folkvalda i Sveriges kommuner får större inflytande över eventuell brytning än i dag, utöver de sedan tidigare gällande särskilda lämplighetskraven.

Tidigare riksdagsbehandling

Våren 2026 behandlade och avstyrkte utskottet i betänkandet Mineralpolitik (bet. 2025/26:NU16) flera motionsyrkanden som liknar de som väckts med anledning av den aktuella propositionen. Detta gäller t.ex. motionsförslag om ett återinföra förbudet mot utvinning av uran i Sverige. Utskottet framhöll i denna fråga bl.a. att det faktum att förbudet tagits bort gör det möjligt för Sverige att fortsätta vara en attraktiv gruvnation som kan driva utvecklingen av den gröna omställningen framåt. I en reservation framförde företrädare i utskottet för Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet att brytning av uran bör vara förbjudet i Sverige. Representanterna för Socialdemokraterna i utskottet framförde i en annan reservation som rörde utskottets motivering att det är av största vikt att det kommunala vetot mot uranbrytning även i fortsättningen har lagstöd.

I det nämnda betänkandet avstyrkte utskottet motionsyrkanden om att det bör finnas ett kommunalt veto mot utvinning av uran. I en reservation anförde företrädarna i utskottet för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet bl.a. att de lokalsamhällen som ytterst påverkas av uranutvinning måste få möjlighet att påverka om en urangruva ska öppnas på platsen eller inte.

I betänkandet behandlades även motionsyrkanden om att ett nationellt förbud mot brytning i alunskiffer bör införas. Utskottet avstyrkte yrkandena och anförde bl.a. att alunskiffer innehåller flera av de innovationskritiska metaller och mineral som är viktiga för att möjliggöra den gröna omställningen. Samtidigt konstaterade utskottet att regeringen i början av februari 2026 aviserade att den har för avsikt att snabbutreda frågan om ett kommunalt veto specifikt mot brytning i alunskiffer. Företrädarna för Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet framhöll i en reservation att det, bl.a. mot bakgrund av betydande miljörisker, behövs ett nationellt förbud mot att bryta i alunskiffer. Företrädarna för Socialdemokraterna i utskottet framförde i en reservation som rörde utskottets motivering bl.a. att kommunernas inflytande är av största vikt vid gruvverksamheter som rör alunskiffer.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- Förbud mot utvinning av uran
- Förbud mot brytning i alunskiffer
- Kommunalt inflytande när det gäller brytning i alunskiffer.

Förbud mot utvinning av uran

I en motion begärs ett tillkännagivande om att det tidigare förbudet mot utvinning av uran i Sverige bör återinföras. Med anledning av detta vill

utskottet först påminna om att det sedan den 1 januari 2026 är tillåtet att utvinna uran samt att bevilja undersökningstillstånd och bearbetningskoncession för uran i Sverige. Det är också möjligt att genomföra fullständiga undersökningar av berggrunden och att effektivt utnyttja de metaller och mineral som finns där.

Enligt utskottets uppfattning innebär detta att Sverige nu har bättre förutsättningar att vara en attraktiv gruvnation som kan driva utvecklingen av den gröna omställningen framåt. Det innebär också att Sveriges och övriga EU:s tillgång till kritiska metaller och mineral kan öka. En hållbar och tillförlitlig tillgång till inhemska råmaterial är en viktig förutsättning för teknologisk innovation, industrins klimatomställning och hållbar tillväxt.

Utskottet vill slutligen tillägga att det nu finns en möjlighet för Sverige att bidra med metaller och mineral som utvinns på ett mer hållbart, miljöanpassat och socialt ansvarsfullt sätt än i andra delar av världen.

Det är således utskottets uppfattning att förbudet mot utvinning av uran inte bör återinföras.

Motionsyrkandet avstyrks därmed.

Förbud mot brytning i alunskiffer

I en motion begärs ett tillkännagivande om att införa ett förbud mot brytning i alunskiffer. Mot denna bakgrund vill utskottet framhålla att alunskiffer innehåller flera innovationskritiska metaller och mineral som är viktiga för att möjliggöra den gröna omställningen. Samtidigt finns de största uranförekomsterna i Sverige i alunskiffer.

Eftersom brytning i alunskiffer är förenad med betydande miljörisker vill utskottet påminna om att det sedan 2022 finns ett lämplighetskrav i mineralagen för den som ansöker om bearbetningskoncession för utvinning av koncessionsmineral i alunskiffer.

Utskottet ser därmed inga skäl att föreslå ett tillkännagivande av det slag som motionärerna begär.

Motionsyrkandet avstyrks därmed.

Kommunalt inflytande när det gäller brytning i alunskiffer

I ett par motioner efterfrågas tillkännagivanden om att det bör finnas ett kommunalt veto mot brytning i alunskiffer och att regeringen ska återkomma med en plan för när sådana regler kan vara på plats.

I likhet med vad motionärerna anför kan utskottet konstatera att regeringen i början av februari 2026 aviserade att den skyndsamt ska utreda frågan om ett kommunalt veto specifikt mot brytning i alunskiffer. Utskottet ser dock inget behov av att riksdagen genom ett tillkännagivande påminner regeringen om att genomföra denna utredning.

Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Reservationer

1. Regeringens lagförslag, punkt 1 (V, C, MP)

av Anders Ådahl (C), Birger Lahti (V) och Linus Lakso (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3959 av Birger Lahti m.fl. (V) och

2025/26:3982 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 1 och

avslår proposition 2025/26:168 punkterna 1–3.

Ställningstagande

Den aktuella propositionen är en del av regeringens ensidiga iver att underlätta en utbyggnad av kärnkraften i Sverige. Till att börja med vill vi framhålla att uranbrytning och kärnkraftens hela produktionskedja, utöver allvarliga säkerhetsutmaningar, är förknippade med betydande miljö- och hälsorisker. Detta gäller från brytning av uran till hantering av radioaktivt avfall. Därtill är ny kärnkraft förenad med mycket höga kostnader, långa ledtider och stora ekonomiska risker för staten och skattebetalarna. Ny kärnkraft riskerar samtidigt att tränga undan snabbare och billigare förnybara alternativ.

I propositionen föreslås att verksamheter för utvinning och bearbetning av kärnämnen klassificeras om från kärnteknisk anläggning till kärnteknisk verksamhet. Därmed kringgås bl.a. kravet på kommunal tillstyrkan för att sådana verksamheter ska få bedrivas, och i praktiken försvagas det kommunala inflytandet över uranbrytning kraftigt. Därmed tas ännu ett beklagligt steg mot att urangruvor etableras i Sverige. En sådan inskränkning av det kommunala självstyret är enligt vår mening inte acceptabel.

Regeringens proposition avstyrks därmed.

2. Regeringens lagförslag, punkt 1 – motiveringen (S)

av Fredrik Olovsson (S), Monica Haider (S), Mattias Jonsson (S), Isak From (S) och Daniel Vencu Öhrlund Castro (S).

Ställningstagande

Med anledning av den proposition som riksdagen tar ställning till i detta avsnitt vill vi inledningsvis framhålla att Sveriges berggrund generellt är rik på uran. Tillgångarna är dock i huvudsak låghaltiga, och utvinning av uran i Sverige har därför under lång tid bedömts vara ekonomiskt olönsam. Hösten 2025

beslutade riksdagen att upphäva det gällande förbudet mot utvinning av uran i Sverige. I den bakomliggande propositionen beskrevs samtidigt den mycket begränsade betydelse som eventuellt brytbara fyndigheter bedöms ha för bränsleförsörjningen till svensk kärnkraft (bet. 2025/26:NU7, prop. 2024/25:203, rskr. 2025/26:40).

Beslutet att avskaffa förbudet kan ses som ett första steg i regeringens ambition att underlätta för uranutvinning i Sverige, men får i sig betraktas som i huvudsak symboliskt. Den proposition som behandlas i detta betänkande får ses som det andra steget i denna process, där regeringen i praktiken föreslår att det lokala inflytandet över såväl utvinning som bearbetning av uran ska avskaffas. Genom regeringens föreslagna ändringar i strålskyddslagen, där både utvinning och bearbetning definieras som kärnteknisk verksamhet i stället för kärnteknisk anläggning, kommer varken regeringens tillåtlighetsprövning eller kommunens tillstyrkan längre att krävas för att sådana verksamheter ska kunna bedrivas.

Vi kan dessvärre konstatera att regeringen därmed väljer att inskränka det kommunala inflytandet när det gäller etablering av verksamheter för utvinning av uran. Propositionen innebär dessutom att ansvaret för räddningstjänst vid utsläpp och sanering från verksamheter för utvinning och bearbetning av kärnämnen överförs från länsstyrelsen till kommunen. I båda dessa avseenden är vi kritiska till regeringens utformning av propositionen, vilket vi återkommer till i det följande.

När det gäller bearbetning för koncentration av utvunna kärnämnen kan det enligt vår uppfattning dock – i enlighet med propositionens förslag – vara motiverat att denna process klassificeras som kärnteknisk verksamhet. Detta ligger också i linje med vad vi tidigare har framfört i andra sammanhang, nämligen att det bör vara möjligt att utvinna och omhänderta uran som biprodukt från befintliga gruvor i stället för att materialet blir föremål för deponi.

Därmed tillstyrks propositionen och motionsyrkandena avstyrks.

3. Kommunalt inflytande när det gäller utvinning av kärnämnen, punkt 2 (S, V, C, MP)

av Anders Ådahl (C), Fredrik Olovsson (S), Monica Haider (S), Mattias Jonsson (S), Isak From (S), Birger Lahti (V), Daniel Vencu Öhrlund Castro (S) och Linus Lakso (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2025/26:3973 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 1.

Ställningstagande

Som framgår av det föregående har vi olika uppfattningar om huruvida riksdagen bör anta regeringens lagförslag. Vi har redogjort för våra skäl i olika reservationer. I detta sammanhang vill vi dock gemensamt understryka att regeringen går för långt när den väljer att helt ta bort det kommunala vetot när det gäller utvinning av uran. Urangruvor riskerar att skapa stor lokal oro, och vi är kritiska till att regeringen på detta sätt inskränker det kommunala självstyret och fråntar lokalbefolkningen dess inflytande.

Denna kritik framförs även av kommuner, kommunförbund och andra organisationer, som är mycket negativt inställda till att det kommunala inflytandet vid utvinning av uran inskränks genom att kommunfullmäktiges tillstyrkan inte längre ska krävas. Denna del av regeringens förslag är enligt vår uppfattning varken motiverad eller proportionerlig.

Vi anser därför att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett nytt förslag som säkerställer det kommunala inflytandet vid utvinning av uran genom att det kommunala vetot behålls.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

4. Kostnader för räddningstjänst, punkt 3 (S)

av Fredrik Olovsson (S), Monica Haider (S), Mattias Jonsson (S), Isak From (S) och Daniel Vencu Öhrlund Castro (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2025/26:3973 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 3.

Ställningstagande

Förutom att det kommunala vetot tas bort när det gäller utvinning och bearbetning av kärnämnen innebär regeringens förslag även en förändrad ansvarsfördelning mellan staten och kommunerna för räddningstjänst vid olyckor och sanering som rör kärnämnen. När utvinning och bearbetning inte längre klassificeras som kärntekniska anläggningar kommer ansvaret, till skillnad från tidigare, i stor utsträckning att ligga på den kommunala räddningstjänsten. Detta medför ökade kostnader för kommunerna. Vi anser att det är orimligt att kommunerna ska bära dessa kostnader utan full statlig finansiering.

Om staten genom lagstiftning förändrar ansvarsfördelningen är det enligt vår uppfattning rimligt att staten också tar det ekonomiska ansvaret för de konsekvenser som förändringen medför. Kommunernas ekonomi ska inte belastas

med nya uppgifter inom ett område som präglas av särskilda risker och som traditionellt har varit ett statligt ansvar.

I enlighet med det anförda anser vi att kommunerna ska ha full kostnadstäckning för det utökade ansvaret för räddningstjänst.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

5. Förbud mot utvinning av uran, punkt 4 (V, MP)

av Birger Lahti (V) och Linus Lakso (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2025/26:3982 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 2.

Ställningstagande

Uranbrytning innebär betydande risker för miljön och människors hälsa. Vid såväl brytning i alunskiffer som i urberg frigörs radioaktiva ämnen och tungmetaller som kan läcka ut i mark, vatten och ekosystem och orsaka långsiktiga skador. I dag saknas säkra och beprövade tekniker som kan garantera att dessa risker kan hanteras på ett tillfredsställande sätt vid storskalig brytning.

Sverige har dessutom uranfyndigheter med mycket låg halt, vilket innebär att brytning är förenad med omfattande ingrepp i naturmiljön utan att ge någon nämnvärd energinytta. De negativa konsekvenserna för lokalsamhällen, biologisk mångfald, vattenresurser och markanvändning väger enligt vår mening betydligt tyngre än eventuella påstådda fördelar.

Mot denna bakgrund anser vi att Sverige bör återinföra ett nationellt och tydligt förbud mot all uranbrytning.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

6. Förbud mot utvinning av uran, punkt 4 – motiveringen (S)

av Fredrik Olovsson (S), Monica Haider (S), Mattias Jonsson (S), Isak From (S) och Daniel Vencu Öhrlund Castro (S).

Ställningstagande

Vi kan inledningsvis konstatera att riksdagen hösten 2025 ställde sig bakom regeringens förslag att ta bort förbudet mot utvinning av uran. Sedan den 1 januari 2026 är det därmed möjligt att bevilja bearbetningskoncession och att bedriva storskalig utvinning av uran i Sverige.

I samband med utskottets beredning av propositionen framhöll vi att det, mot bakgrund av nyindustrialiseringen och den gröna omställningen, finns ett behov av att underlätta brytning av kritiska mineral och metaller samt att kunna hantera utvinning av uran som biprodukt. Vi anser dock att det inte finns något behov av storskaliga urangruvor. En sådan verksamhet är enligt vår uppfattning inte motiverad av vare sig ekonomiska eller energipolitiska skäl. Den är inte heller nödvändig för driften av svenska kärnreaktorer.

Möjligheten att öppna urangruvor kan skapa stor oro på många platser i landet. Det är därför, enligt vår uppfattning, av största vikt att det kommunala vetot mot uranbrytning även fortsättningsvis har lagstöd. Samtidigt vill vi framhålla att det bör vara möjligt med såväl sekundär utvinning av uran som återvinning av metaller och mineral, inklusive uran, ur lakvatten, sandmagasin och gråbergssupplag vid befintliga gruvor.

Motionsyrkandet avstyrks därmed.

7. Förbud mot utvinning av uran, punkt 4 – motiveringen (C)

av Anders Ådahl (C).

Ställningstagande

Jag vill inledningsvis framhålla att nyindustrialiseringen och den gröna omställningen skapar ett behov av att underlätta brytning av kritiska mineral och metaller samt att kunna hantera uran som biprodukt. Enligt min mening är det ett slöseri med resurser om regelverket för uranutvinning inte gör det möjligt att ta tillvara uran som uppstår som biprodukt vid annan utvinning. Att ta tillvara uran i stället för att hantera det som avfall förbättrar också generellt förutsättningarna för vissa gruvprojekt och stärker Sveriges och Europas försörjning av kritiska råvaror.

När förbudet mot utvinning av uran i Sverige togs bort hösten 2025 framförde jag att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag som, inom ramen för den då gällande lagstiftningen, möjliggör sekundär utvinning av uran som biprodukt vid annan mineralutvinning. Jag framhöll också att detta bör kunna ske utan att helt ta bort förbudet mot uranutvinning.

Jag vidhåller denna uppfattning. Den överensstämmer dock inte fullt ut med vad som framförs i den aktuella motionen, där det i stället föreslås att det tidigare totalförbudet mot utvinning av uran ska återinföras.

Motionsyrkandet avstyrks därmed.

8. Förbud mot brytning i alunskiffer, punkt 5 (V, C, MP)

av Anders Ådahl (C), Birger Lahti (V) och Linus Lakso (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2025/26:3982 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 3.

Ställningstagande

Vi kan inledningsvis konstatera att all brytning i alunskiffer innebär stora risker för naturen, ekosystemen och den biologiska mångfalden. När alunskiffer bryts frigörs tungmetaller och radioaktiva ämnen. Dessa kan läcka ut i närliggande vattendrag och sjöar, skada naturen på andra sätt och orsaka betydande skador på människors hälsa.

Samtidigt saknas i dag säkra och beprövade tekniker för storskalig brytning som kan garantera att svavelsyra, tungmetaller och radioaktiva ämnen inte läcker ut och förorenar omgivande miljöer, vattendrag, sjöar och samhällen. Beräkningar visar dessutom att brytning i alunskiffer leder till omfattande koldioxidutsläpp till följd av förkolningsprocesser.

Trots denna kunskap finns det planer på brytning i alunskiffer i både Västergötland och Jämtland. Vi anser att de miljörisker som följer av alunskifferbrytning är oacceptabla och att ett förbud mot all gruvbrytning i alunskiffer bör införas.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

9. Förbud mot brytning i alunskiffer, punkt 5 – motiveringen (S)

av Fredrik Olovsson (S), Monica Haider (S), Mattias Jonsson (S), Isak From (S) och Daniel Vencu Öhrlund Castro (S).

Ställningstagande

Fyndigheter av alunskiffer finns på flera platser i Sverige och innehåller flera kritiska och strategiskt viktiga metaller och mineral, däribland uran. Dessvärre innebär alunskiffers särskilda egenskaper att brytning är förenad med betydande risker. Därtill kan viktiga dricksvattentäkter hotas om brytning sker utan tillräckliga skyddsåtgärder. Det är därför nödvändigt att all form av brytning och utvinning i alunskiffer sker med stor försiktighet och med särskild hänsyn till dricksvattentäkterna.

Vi vill vidare framhålla att vi värnar det kommunala självstyret, rent dricksvatten och berörda medborgares rätt att påverka beslut som kan förändra livsvillkoren för lång tid framåt. För oss är det avgörande att berörda kommuner kan påverka sin egen framtid.

I en motion framförs att det bör införas ett nationellt förbud mot brytning i alunskiffer. Vi delar inte motionärernas uppfattning om ett totalt förbud, men anser att all gruvbrytning i alunskiffer bör stoppas så länge den inte kan ske på ett bevisat säkert sätt och med tillräckliga skyddsåtgärder. Vi vill samtidigt

understryka att kommunernas inflytande och vetorätt är av största vikt vid gruvverksamhet som rör brytning och sekundär utvinning av uran ur alunskiffer.

Därmed avstyrks motionsyrkandet.

10. Kommunalt inflytande när det gäller brytning i alunskiffer, punkt 6 (S, V, C, MP)

av Anders Ådahl (C), Fredrik Olovsson (S), Monica Haider (S), Mattias Jonsson (S), Isak From (S), Birger Lahti (V), Daniel Vencu Öhrlund Castro (S) och Linus Lakso (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3973 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 2 och

2025/26:3982 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 4 och 5.

Ställningstagande

Brytning i alunskiffer är en verksamhet som kan få betydande konsekvenser för närområdet och skapa stor lokal oro. Därför bör det vara en självklarhet att lokalbefolkningen har inflytande över eventuell brytning i alunskiffer i närområdet. Vi anser därför att det bör införas ett kommunalt veto som avgör om sådana verksamheter ska få bedrivas.

När den proposition som behandlas i detta betänkande överlämnades till riksdagen aviserade företrädare för regeringen att en utredning skulle tillsättas för att se över kommunernas veto och inflytande vid brytning i alunskiffer. Vi kan konstatera att regeringen hittills inte har presenterat några konkreta åtgärder för att infria detta åtagande. Det visar, beklagligt nog, regeringens låga ambition i denna fråga.

Sammanfattningsvis anser vi att ett kommunalt veto bör införas mot brytning i alunskiffer och att regeringen skyndsamt bör återkomma till riksdagen med en tydlig tidsplan för när sådana regler kan vara på plats.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

Särskilda yttranden

1. Kommunalt inflytande när det gäller utvinning av kärnämnen, punkt 2 (V, C, MP)

Anders Ådahl (C), Birger Lahti (V) och Linus Lakso (MP) anför:

Vi har i det föregående begärt att riksdagen ska avslå regeringens proposition. I detta särskilda yttrande vill vi dock förtydliga vår ståndpunkt när det gäller frågan om regeringen bör återkomma med ett nytt förslag om kommunalt inflytande vid utvinning av kärnämnen.

Om riksdagen, i motsats till vår uppfattning, antar regeringens proposition anser vi att det åtminstone bör finnas regler som säkerställer lokalbefolkningens inflytande över om en urangruva ska få startas i närområdet. Därför står vi bakom förslaget att riksdagen bör uppmana regeringen att ta fram sådana regler.

2. Kommunalt inflytande när det gäller brytning i alunskiffer, punkt 6 (V, C, MP)

Anders Ådahl (C), Birger Lahti (V) och Linus Lakso (MP) anför:

Vi har i det föregående framfört att ett förbud mot brytning i alunskiffer bör införas. I detta särskilda yttrande vill vi dock förtydliga vår ståndpunkt att det även bör införas ett kommunalt veto mot brytning i alunskiffer. Vi anser att det så länge ett förbud inte finns på plats åtminstone bör finnas regler som gör det möjligt för lokalbefolkningen att säga ja eller nej till brytning i alunskiffer i närområdet

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2025/26:168 Ändamålsenliga säkerhets- och strålskyddskrav för utvinning och bearbetning av kärnämnen:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2006:647) om finansiering av kärntekniska restprodukter.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2010:950) om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor.

Följdmotionerna

2025/26:3959 av Birger Lahti m.fl. (V):

Riksdagen avslår proposition 2025/26:168 Ändamålsenliga säkerhets- och strålskyddskrav för utvinning och bearbetning av kärnämnen.

2025/26:3973 av Fredrik Olovsson m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa det kommunala inflytandet och bibehålla det kommunala vetot i fråga om utvinning av uran och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast och samlat bör återkomma om frågorna om kommunalt inflytande och alunskiffer och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag som garanterar kommunerna full kostnadstäckning för räddningstjänstens ökade kostnader vid införandet av begreppet kärnteknisk verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3982 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

1. Riksdagen avslår proposition 2025/26:168 Ändamålsenliga säkerhets- och strålskyddskrav för utvinning och bearbetning av kärnämnen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra förbudet mot all brytning av uran och tillkännager detta för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett nationellt förbud mot brytning i alunskiffer och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett kommunalt veto mot brytning i alunskiffer bör införas och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen omgående ska återkomma till riksdagen med en tidsplan för när ett kommunalt veto mot brytning i alunskiffer kommer att införas och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet

Härigenom föreskrivs att 1 och 2 §§ lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §²

Denna lag gäller kärnteknisk verksamhet, m.m.

Med sådan verksamhet avses

1. uppförande, innehav eller drift av kärnteknisk anläggning,	
2. förvärv, innehav, överlåtelse, hantering, bearbetning, transport av eller annan befattning med kärnämne eller kärnavfall,	
3. införsel till riket av kärnämne eller kärnavfall, <i>och</i>	3. införsel till riket av kärnämne eller kärnavfall,
4. utförsel ur riket av kärnavfall.	4. utförsel ur riket av kärnavfall, <i>och</i>
	5. utvinning av kärnämnen och bearbetning för koncentration av utvunna kärnämnen.

Lydelse enligt prop. 2025/26:171

Föreslagen lydelse

2 §³

I denna lag avses med

1. kärnteknisk anläggning:	
a) anläggning för utvinning av kärnenergi (kärnkraftsreaktor),	
b) annan anläggning i vilken en självunderhållande kärnreaktion kan ske, såsom forskningsreaktor,	
c) anläggning för <i>utvinning</i> , framställning, hantering, bearbetning, förvaring som avses bli bestående (slutförvaring) eller annan förvaring (lagring) av kärnämne, och	c) anläggning för <i>isotopanrikning</i> , framställning, hantering, bearbetning, förvaring som avses bli bestående (slutförvaring) eller annan förvaring (lagring) av kärnämne, <i>med undantag för en anläggning där det bedrivs sådan verksamhet som avses i 1 § andra stycket 5</i> , och
d) anläggning för hantering, bearbetning, lagring eller slutförvaring av kärnavfall,	

¹ Lagen omtryckt 1992:1536.

² Senaste lydelse 1994:720.

³ Senaste lydelse 2026:000.

2. kärnämne:

a) uran, plutonium eller annat ämne som används eller kan användas för utvinning av kärnenergi (kärnbränsle) eller förening i vilken sådant ämne ingår,

b) torium eller annat ämne som är ägnat att omvandlas till kärnbränsle eller förening i vilken sådant ämne ingår, och

c) använt kärnbränsle som inte har placerats i slutförvar,

3. kärnavfall:

a) använt kärnbränsle som har placerats i slutförvar,

b) radioaktivt ämne som har bildats i en kärnteknisk anläggning och som inte har framställts eller tagits ur anläggningen för att användas i undervisnings- eller forskningssyfte eller för medicinska, jordbrukstekniska eller kommersiella ändamål,

c) material eller annat som har tillhört en kärnteknisk anläggning och blivit radioaktivt förorenat samt inte längre ska användas i en sådan anläggning, och

d) radioaktiva delar av en kärnteknisk anläggning som avvecklas,

4. kärnteknisk utrustning:

a) utrustning eller material som särskilt har konstruerats eller ställts i ordning för bearbetning, användning eller framställning av kärnämne, och

b) utrustning eller material som kan användas för framställning av kärnladdningar,

5. radiologisk nödsituation: en plötsligt inträffad händelse som

a) inbegriper en strålkälla,

b) har medfört eller kan befaras medföra skada, och

c) kräver omedelbara åtgärder, och

6. geologiskt slutförvar: en anläggning för slutförvaring som är placerad i berggrunden och som ska ge isolering från biosfären av kärnavfall, kärnämne som inte ska användas på nytt eller annat radioaktivt avfall.

Denna lag träder i kraft den 15 juli 2026.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:647) om finansiering av kärntekniska restprodukter

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (2006:647) om finansiering av kärntekniska restprodukter¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §²

I denna lag avses med restprodukt

1. använt kärnbränsle eller *annat kärnämne* som inte ska användas på nytt, och

2. kärnavfall som uppkommer vid en kärnteknisk anläggning efter det att anläggningen är permanent avstängd.

1. använt kärnbränsle eller *andra kärnämnen* som inte ska användas på nytt, och

Utvinningsavfall som uppkommer i en kärnteknisk verksamhet som avser utvinning av kärnämnen och bearbetning för koncentration av utvunna kärnämnen är inte en restprodukt enligt denna lag.

Denna lag träder i kraft den 15 juli 2026.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2017:1065.

² Senaste lydelse 2017:1065.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:950) om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor

Härigenom föreskrivs att 5 § lagen (2010:950) om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §

Med kärnteknisk anläggning avses i denna lag

1. en kärnreaktor som inte har infogats i ett fartyg eller annat transportmedel för att användas som kraftkälla för transportmedlet,

2. en anläggning för *utvinning*, framställning, hantering eller bearbetning av *kärnämne*,

2. en anläggning för *isotopanrikning*, framställning, hantering eller bearbetning av *kärnämnen*, med undantag för kärnteknisk verksamhet som avser *utvinning av kärnämnen och bearbetning för koncentration av utvunna kärnämnen*,

3. en anläggning för hantering eller bearbetning av kärnavfall,

4. en anläggning för slutförvaring av *kärnämne* eller kärnavfall,

4. en anläggning för slutförvaring av *kärnämnen* eller kärnavfall,

5. en anläggning för förvaring eller lagring av *kärnämne* eller kärnavfall, om anläggningen inte är avsedd endast för tillfällig förvaring under transport, och

5. en anläggning för förvaring eller lagring av *kärnämnen* eller kärnavfall, om anläggningen inte är avsedd endast för tillfällig förvaring under transport, och

6. en kärnreaktor eller annan kärnteknisk anläggning som avvecklas.

Denna lag träder i kraft den 15 juli 2026.